

ut alia permulta, non dubitamus, quin illa opera sint rationis, cum autem impetum cœli admirabili cum celeritate moveri vertiq; videamus, constantissimas conficientem vicissitudines anniversarias, cum summâ salute & conservatione rerum omnium, dubitamus, quin ea non solum ratione fiant, sed etiam excellenti quâdâ divinâq; ratione. Καθάπερ ἡ ψυχὴ (ita docet gentiles argumentari *ad Autol. l. 1. Theophilus Antiochenus*) ἐν ἀνθρώπῳ ἔβλεπεται, αὐρατὶ ἔσα ἀνθρώποις, ἀλλὰ τοῦ τῆς κινήσεως τῆ σωματὶ νοεῖται ἡ ψυχὴ. ἕως ἔχει αὐτὸ κατὰ τὸν θεὸν μὴ δύνασθαι ὄρεσθαι ὑπὸ ἐφθαλμῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ τοῦ τῆς πνεύματι, καὶ τῶν ἔργων αὐτῆ βλεπεται καὶ νοεῖται. *Et ibid.* Quem admodum si quis cernat navem suis armamentis instructam mare fulcare, & in portum appellere, certè credit aliquem, à quo gubernetur, in eâ esse gubernatorem.

§. 2. Usq; adeò igitur incumbit maximè Physico atqve conducit agere etiam de **Causa efficiente**, utpote quæ omnibus corporis naturalis speciebus competit, ceu eandem jamjam definivimus. Ubi definitio ipsa constat *Genere & differentiâ*. *Genus* causa externa est. Quicquid enim corporis naturalis essentiam non ingreditur, sed extrinsecus illud constituit, id causa illius externa est. Efficiens corporis naturalis essentiam non ingreditur, sed extrinsecus illud constituit. E. Efficiens causa illius externa est. Major omnium certissima est ex definitione causæ externæ supra datâ. Minor probatur, quia Parentes essentiam filii non ingrediuntur, ceu nec DEUS ingreditur essentiam mundi. Undè consequitur, seu simplex seu duplex seu triplex seu multiplex efficiens sit, non tamen ab hoc componi effectum, cum compositio ex partibus internis judicanda veniat, non ex causis externis. Est domus composita, quia è plurimis lapidibus, camentis, lateribus, lignis conflata est, non quia plurimos habuit architectos. Habebant Adamus & Eva unum Efficientem, DEUM: Cainus DEUM, Parentes, solem, nec tamen hic illis erat compositor.

§. 3. *Differentiam* largitur propria Efficientis causalitas, Producitur enim ab Efficiente corpus naturale. Et ut
A 3
causa-